

107534 - Praktijkschool mag overgaan een leerling wegens zijn problematisch gedrag verwijderen.

ADVIES

in het geding tussen:

A, wonende te X, verzoekster,

en

B, gevestigd te X, het bevoegd gezag van C te X, verweerder
gemachtigde: mevrouw mr. S. Ideler-Ouwens

1. VERLOOP VAN DE PROCEDURE

Op 10 januari 2017, ontvangen op 13 januari 2017, heeft verzoekster aan de Commissie een geschil voorgelegd over de voorgenomen beslissing van C van 29 november 2016 om D te verwijderen van C.

Verweerder heeft op 6 februari 2017 een verweerschrift ingediend.

De mondelinge behandeling van het geschil vond plaats op 9 februari 2017 te Utrecht.

Verzoekster was ter zitting aanwezig.

Verweerder werd ter zitting vertegenwoordigd door E, directeur a.i., F, hoofd zorgteam, beiden van C, daartoe bijgestaan door de gemachtigde.

Namens G, waar verweerder bij is aangesloten, was aanwezig H, directeur.

De Commissie heeft op 21 maart 2017 advies uitgebracht en het verzoek ongegrond verklaard.

Eind april 2017 is uit contact met verzoekster en vervolgens verweerder gebleken dat het door verweerder ingediende verweerschrift d.d. 6 februari 2017 niet in zijn geheel aan verzoekster is toegestuurd. De Commissie heeft daarom de behandeling van het verzoekschrift heropend.

Op 11 mei 2017 is het verweerschrift aan verzoekster gestuurd en is zij in de gelegenheid gesteld hierop een schriftelijke reactie te geven. Dit heeft zij, na verleend uitstel, op 22 mei en 6 juni 2017 gedaan. Vervolgens is verweerder in de gelegenheid gesteld om hierop te reageren. Dit heeft verweerder op 26 juni 2017 gedaan. Op grond van de stukken die partijen in eerste aanleg hebben uitgewisseld, de hoorzitting en de nadien ingezonden stukken is de Commissie van oordeel dat zij voor het uitbrengen van dit bijgestelde advies voldoende is geïnformeerd en daarom geen nieuw onderzoek ter zitting nodig is.

2. DE FEITEN

1. Verzoekster is de moeder van D. D is geboren op 20 augustus 2002.
2. Sinds het schooljaar 2015-2016 volgt D onderwijs op de praktijkschool C (hierna: de school). Vanaf groep 6 volgde D onderwijs op een school voor speciaal basisonderwijs (sbo).

3. Op 6 oktober 2015 heeft de school voor D een ontwikkelingsperspectief (opp) opgesteld. Dit is door verzoekster ondertekend op 8 december 2015. Blijkens het opp is het uitstroomprofiel arbeid en betreft het niveau van onderwijszorg de interne zorg aan leerlingen en interne ondersteuning van mentoren en docenten vanuit het zorgoverleg.
4. In juni 2016 heeft de school het opp bijgesteld. Verzoekster wilde dit opp niet ondertekenen. In dit opp is het uitstroomprofiel bijgesteld naar beschermde arbeid. Het niveau van onderwijszorg is bijgesteld naar algemene en extra basiszorg in de klas, interne zorg aan leerlingen en interne ondersteuning van mentoren en docenten vanuit intern zorgoverleg, externe zorg aan leerlingen (en ouders) en externe ondersteuning van mentoren en docenten (zoals J).
5. In juni 2016 heeft de school een individueel handelingsplan opgesteld. Dit handelingsplan is met verzoekster besproken en door haar ondertekend op 6 september 2016.
6. De school heeft D in februari 2016 voor onderzoek verwezen naar K, een ggz-instelling voor kinder- en jeugdpsychiatrie. In een gesprek op 21 juni 2016 zijn de resultaten van dit onderzoek aan verzoekster en D meegedeeld en deze zijn bevestigd in een verslag van 21 juli 2017. De conclusie van het onderzoek is dat er geen ADHD bij D is vastgesteld en dat er bij D moet worden gewaakt voor overvraging. Geadviseerd wordt een maatje aan D te koppelen die hem in concrete situaties kan leren hoe op een passende wijze te reageren en de omgeving alert kan houden op het risico van overvraging zowel op school als thuis. De school heeft daarop een Begeleider Onderwijs en Zorg (BOZ) ingezet als maatje van D.
7. Op 20 september 2016 heeft de orthopedagoog van de school een verslag opgesteld en concludeert daarin dat nadere begeleiding voor externaliserende gedragsproblematiek noodzakelijk is en dat aanvullend psychologisch onderzoek gewenst is.
8. Op 31 oktober 2016 heeft de intern begeleider (ib'er) van de school een vraagprofiel instrument (VPI) opgesteld.
9. Op 8 november 2016 is het handelingsplan geëvalueerd. In dit gesprek heeft verzoekster toestemming gegeven voor het M op L en is zij akkoord gegaan met het bespreken van D in het zorgadviesteam (ZAT).
10. Op 22 november 2016 heeft de school een consultaanvraag betreffende M aangevraagd bij het samenwerkingsverband. M is een flexvoorziening en bedoeld voor leerlingen voor wie het perspectief op het vervolgen van het onderwijs op de eigen school voor langere tijd is weggevallen door ernstige gedragsproblematiek die de draagkracht en draaglast van de school overschrijdt en/of onderzocht moet worden welke vorm van onderwijs beter past bij de leerling. Het betreft een arrangement van het samenwerkingsverband.
11. De school werkt met een gele-kaartsysteem. Een gele kaart wordt uitgedeeld als gedrag van een leerling leidt tot ernstige problemen binnen de school (onhandelbaar, ontoelaatbaar, dreigend of onwillig gedrag). Een of meer gele kaarten kan aanleiding tot schorsing zijn. D heeft in 2016 vier gele kaarten gekregen, te weten op 19 mei wegens gevaarlijk gedrag, op 12 oktober wegens het schoppen van een medeleerling, op 31 oktober wegens het dreigen met een mes en op 28 november wegens respectloos gedrag naar een leerkracht.
12. Bij brief van 29 november 2016 heeft de school het besluit tot schorsing in afwachting van verwijdering van D aan verzoekster meegedeeld.

13. Op 28 december 2016 heeft verzoekster bezwaar gemaakt tegen het voorgenomen verwijderingsbesluit.
14. Op 26 januari 2017 is verzoekster akkoord gegaan met een consultaanvraag bij de Bestuurlijke adviescommissie (BAC) van het samenwerkingsverband met het verzoek te adviseren over de vraag wat de meest passende onderwijsplek voor D is.
15. Verzoekster heeft op 13 januari 2017 een geschil voorgelegd aan de Commissie over het voorgenomen besluit tot verwijdering van 29 november 2016.
16. De Commissie heeft op 21 maart 2017 advies uitgebracht en het verzoek ongegrond verklaard.
17. Op 7 april 2017 heeft verweerder aan verzoekster meegedeeld het voorgenomen besluit tot verwijdering van D te handhaven.
18. Per 14 mei 2017 is D uitgeschreven als leerling van C en per 15 mei 2017 ingeschreven als leerling op L, een school voor voortgezet speciaal onderwijs (vso), cluster 4.

3. STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Standpunt verzoekster

De voorgenomen verwijdering is onterecht. Al vanaf het begin dat D op school kwam, heeft een leerkracht, N, het gedrag van D geproblematiseerd en geprobeerd hem van school af te krijgen. Dat heeft uiteindelijk tot de voorgenomen verwijdering geleid.

Dat het gedrag van D werd geproblematiseerd blijkt ook uit hetgeen de school over incidenten in het logboek heeft opgenomen. Deze zijn lang niet allemaal juist. Zo was D wel aanwezig bij een incident op de wc op 7 september 2016 maar hij had niets gedaan. Desalniettemin kreeg hij strafcorvee en werd hem duidelijk gemaakt dat het vergaande consequenties zou hebben als hij niet kwam opdagen. Ook bij een ruzie met een medeleerling op 1 november 2016 heeft D die leerling – die overigens begon – niet bedreigd maar zichzelf slechts verdedigd. Het incident op 28 november 2016 waarbij D de computer niet uit zou hebben willen doen klopt niet. D heeft ook nooit met een mes bedreigd.

Verzoekster erkent dat D wel eens lastig kan zijn, maar hij vertoont geen afwijkend gedrag vergeleken met de andere kinderen op school. Verzoekster heeft met de school gesproken over nader onderzoek naar het gedrag van D. Verzoekster stond daar op dat moment niet voor open omdat kort daarvoor nog onderzoek had plaatsgevonden bij K, waarbij is geconcludeerd dat D geen stoornis heeft.

Verzoekster is door de school nooit op de hoogte gesteld van de gele kaarten die aan D zijn uitgedeeld. Zij heeft geen gesprek met de school gehad over een of meerdere gele kaarten en heeft deze nooit moeten ondertekenen.

Verzoekster was in eerste instantie akkoord met plaatsing bij M. Echter, nadat bleek dat D voor het volgen van M daadwerkelijk L, een school voor voortgezet speciaal onderwijs (vso), zou moeten bezoeken, wilde verzoekster niet meer dat D aan M zou deelnemen. L is een niet passende leeromgeving omdat op die school zeer moeilijk opvoedbare leerlingen zitten die gedragsstoornissen hebben. D heeft dit niet en hoort daar niet thuis.

Standpunt verweerder

De reden voor de voorgenomen verwijdering is dat de school handelingsverlegen is. De school kan D niet de ondersteuning en begeleiding bieden die hij nodig heeft. Ook gingen het gedrag van D en de hoeveelheid begeleiding die moest worden ingezet ten koste van andere leerlingen. Vanaf het begin dat D op school zat, vertoonde hij regelovertredend en oppositioneel gedrag en kon hij zich niet voldoende concentreren. Daarom heeft de school een onderzoek bij K aangevraagd. De onderzoeksvraag was met name gericht op eventuele concentratieproblemen. Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek heeft de school een BOZ-medewerker als maatje ingezet. Doordat D geen enkele medewerking verleende, heeft de BOZ-medewerker dit traject na twee gesprekken al stopgezet. In het eerste schooljaar was ook al een (andere) BOZ-medewerker ingezet om D met gesprekken te begeleiden bij zijn gedrag. Dat traject is destijds eveneens stopgezet omdat D niet wilde meewerken.

Ondanks de geboden ondersteuning en begeleiding bleef D gedragsproblemen vertonen, die in het schooljaar 2016-2017 verergerden. Zo werd D er in het schooljaar 2015-2016 nog twaalf keer uitgestuurd en in de eerste vier maanden van het schooljaar 2016-2017 al zeventien keer. Naast het regelovertredend en agressief gedrag was D soms explosief en onvoorspelbaar. Er waren talloze incidenten, waaronder pestgedrag, gooien met tuingereedschap, schoppen van een medeleerling, bedreigen met een mes en respectloos gedrag richting een leerkracht. Verweerder betwist dat het gedrag van D veroorzaakt werd door de houding van een specifieke docent, te weten N. Uit het logboek komt duidelijk naar voren dat de incidenten en het gedrag van D zich bij alle docenten voordeden. Verzoekster bestrijdt weliswaar een aantal van de incidenten en de betrokkenheid van D daarbij, maar deze incidenten zijn door de medewerkers van de school waargenomen en daarom in het logboek opgenomen. Verweerder ziet in hetgeen verzoekster heeft aangevoerd geen aanleiding om aan de rechtmatigheid van zijn besluit en aan het waarnemingsvermogen van de medewerkers te twijfelen.

Uit observaties van de orthopedagoog blijkt dat D onmachtig lijkt, zeer achterdochtig en weigerachtig is en oppositioneel gedrag vertoont als gevolg waarvan soms één-op-één-begeleiding noodzakelijk is. Door dit gedrag komt D onvoldoende aan leren toe en presteert hij beneden zijn eigen niveau. De school was daarom handelingsverlegen en wilde meer onderzoek om te achterhalen waar zijn gedrag vandaan komt. Verzoekster gaf hier echter geen toestemming voor.

Omdat D zeer beïnvloedbaar is en zich onvoldoende kan concentreren, is hij gebaat bij een kleine, rustige groep met steeds dezelfde mentor voor de klas, zonder wisselende lessen en buitenactiviteiten, met nog meer structuur, duidelijkheid en individuele hulp. Daarom heeft de school M aangevraagd. Bij M zijn er kleinere groepen, meer structuur en strakkere regels en kan worden bekeken waar het gedrag van D vandaan komt. Omdat verzoekster haar aanvankelijk gegeven toestemming introk, is dit traject gestagneerd. L is gezien de ondersteuningsbehoefte van D passend. Inmiddels heeft verzoekster toestemming gegeven om het samenwerkingsverband een advies te laten uitbrengen over ofwel inzet van M, dan wel toekenning van een toelaatbaarheidsverklaring voor het vso.

4. INBRENG SAMENWERKINGSVERBAND

Voor het aanvragen van een toelaatbaarheidsverklaring voor het vso is de instemming van de ouders nodig voor het overdragen aan het samenwerkingsverband van stukken die deel uitmaken van het dossier. Omdat die instemming ontbreekt, kan de aanvraag niet in behandeling worden genomen. Dit neemt niet weg dat de deskundigencommissie van het samenwerkingsverband op basis van het dossier dat er reeds ligt van mening is dat de school handelingsverlegen is, dat M onvoldoende aansluit bij de ondersteuningsbehoefte van D en dat D aangewezen is op vso.

5. OVERWEGINGEN VAN DE COMMISSIE

Bevoegdheid en ontvankelijkheid bij verwijdering

Op grond van artikel 27c lid 2 sub b van de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) kunnen aan de Commissie geschillen worden voorgelegd die verband houden met de verwijdering van een leerling. Voor wat de beoordeling van de bevoegdheid van de Commissie betreft, stelt zij een voornemen tot verwijderen hieraan gelijk. Nu het geschil hierop betrekking heeft, is de Commissie bevoegd.

Een verzoek dient op grond van het Reglement van de Commissie binnen zes weken nadat de beslissing omtrent (in dit geval) het voornemen tot verwijdering bekend is gemaakt, bij de Commissie te worden ingediend. Het verzoekschrift is gedateerd op 10 januari 2017 en ontvangen op 13 januari 2017. Ervan uitgaande dat verzoekster het verzoekschrift op 10 januari 2017 per post heeft verzonden, is het verzoek tijdig ingediend. Verzoekster is derhalve ontvankelijk in haar verzoek.

De beoordeling van het verwijderingsbesluit

Overeenkomstig het gestelde in artikel 27 lid 1 derde volzin WVO en artikel 14 lid 1 Inrichtingsbesluit WVO vindt definitieve verwijdering van een leerling niet plaats dan nadat de ouders en de leerling zijn gehoord en het bevoegd gezag ervoor heeft zorg gedragen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten. Formeel is nog geen sprake van definitieve verwijdering zodat slechts kan worden beoordeeld of verweerder tot dit moment overeenkomstig de regels van passend onderwijs heeft gehandeld. Daarbij toets de Commissie bij verwijdering wegens handelingsverlegenheid van een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte mede of er deugdelijk onderzoek is gedaan naar het ontwikkelingsperspectief en naar de voor de school nog resterende begeleidingsmogelijkheden.

Inhoudelijke beoordeling van het verwijderingsbesluit

Verweerder heeft aan het voorgenomen verwijderingsbesluit ten grondslag gelegd dat de school handelingsverlegen is. De Commissie stelt op grond van de stukken en het verhandelde ter zitting vast dat D problematisch gedrag vertoonde. Uit onder meer het zorg/begeleidingsdossier blijkt dat D reeds op de sbo-school moeilijk tot leren kwam, het onderwijsleerproces verstoorde en problemen had in de interactie met de leerkracht. Dit gedrag liet hij ook zien op de school. Daarom heeft de school in december 2015 een BOZ-medewerker ingezet om D te helpen bij het

ordenen van zijn weektaak en het opstarten van zijn werk in de klas. Daarnaast vonden buiten de klas gesprekken met hem plaats. Omdat D onvoldoende medewerking verleende, is dit stopgezet. Blijkens onder meer het opp heeft verweerder D begeleiding en ondersteuning geboden door middel van O, P, inzet van de eerdergenoemde BOZ-medewerker, hulp bij het opstarten en controleren bij opdrachten, opdrachtenkaarten, probleemoplossingsformulier en inzet van een time out. Desondanks leidde dit tot een onvoldoende positieve gedragsverandering. Blijkens het in juni 2016 bijgestelde opp is het niveau van onderwijszorg verhoogd (en op drie niveaus ingezet). Op grond van de uitkomsten van het onderzoek bij K heeft de school opnieuw een BOZ-medewerker als maatje aan D gekoppeld. Dit traject is wegens onvoldoende medewerking van D stopgezet.

Gebleken is dat de geboden ondersteuning binnen de reeds kleinschalige setting van praktijkonderwijs, niet heeft geleid tot afname van de gedragsproblemen. Sinds het schooljaar 2016-2017 hebben immers – blijkens het logboek – meerdere incidenten elkaar opgevolgd en werd het storende oppositionele gedrag erger, waarbij de voorvallen merendeels bij andere leerkrachten dan N plaatsvonden. Verzoekster bestrijdt de toedracht van enkele incidenten. De Commissie stelt vast dat verweerder een nauwgezette administratie bijhoudt in de vorm van een logboek waar een reeks van incidenten over D is opgenomen op basis van waarnemingen van medewerkers van de school. De Commissie zijn geen redenen gebleken te moeten twijfelen aan de juistheid van deze waarnemingen, mede omdat die passen in het meer algemene beeld dat D op school problematisch gedrag vertoonde. Bovendien bestrijdt verzoekster, behoudens het incident met het mes, niet dat de incidenten hebben plaatsgevonden, maar het handelen van D bij die incidenten. Nu verzoekster dit niet nader onderbouwt met getuigenverklaringen en niet bij de incidenten aanwezig is geweest, verwoordt zij aldus de visie van haar zoon op zijn gedrag en zijn rol bij enkele incidenten. De Commissie acht het denkbaar dat in de visie van D zaken zich anders hebben voorgedaan dan de school heeft waargenomen, maar dit betekent nog niet dat de waarneming door de school en de waardering van de feiten onjuist is geweest. Bovendien neemt een en ander niet weg dat sprake is van een reeks van incidenten waarbij het nodige onbetwist overeind blijft en waaruit het beeld naar voren komt dat D storend en/of oppositioneel gedrag vertoonde en dit gedrag gaandeweg erger werd.

De Commissie is van oordeel dat de school voldoende ondersteuning heeft ingezet en getracht heeft door aanvullend onderzoek meer inzicht te verkrijgen in het gedrag van D. Dit is vanwege het ontbreken van de toestemming van verzoekster onvoldoende van de grond kunnen komen. Ook is in overleg met het samenwerkingsverband gezocht naar resterende mogelijkheden, hetgeen heeft geleid tot de mogelijkheid om D op Doorstart te plaatsen. Dat M niet is ingezet, kan niet aan verweerder worden tegengeworpen omdat verzoekster haar aanvankelijke toestemming om haar moverende redenen introk.

Verweerder heeft onder de hierboven beschreven omstandigheden in redelijkheid tot de conclusie kunnen komen dat hij niet meer de begeleiding kon bieden die D nodig heeft en in redelijkheid het voorgenomen verwijderingsbesluit kunnen nemen.

De Commissie wijst erop dat van verweerder wordt verwacht dat hij, voordat hij tot definitieve verwijdering overgaat, verzoekster en D hoort en overleg pleegt met de Onderwijsinspectie. Voorts wordt van verweerder in het kader van zijn zorgplicht verwacht dat hij een andere school

vindt die bereid is D aan te nemen. Voor zover verweerder meent dat D is aangewezen op vso, geldt dat verweerder hiervoor een toelaatbaarheidsverklaring dient aan te vragen bij het samenwerkingsverband. Hiervoor is instemming van verzoekster niet vereist. Verzoekster dient weliswaar de mogelijkheid te krijgen haar visie op de aanvraag en de ondersteuningsbehoefte van D te geven, maar het ontbreken van die visie of van instemming van verzoekster met de aanvraag staan de aanvraag van een toelaatbaarheidsverklaring niet in de weg.

Alles overziend bevestigt de Commissie haar aanvankelijk oordeel en zal zij het verzoek ongegrond verklaren.

6. OORDEEL

Op grond van bovenstaande overwegingen oordeelt de Commissie het verzoek ongegrond.

Gedaan te Utrecht op 21 maart 2017 en bijgesteld op 13 juli 2017 door
mr. J.P.L.C. Dijkgraaf, voorzitter, drs. R. Aerden en drs. L.F.P. Niessen, leden, in aanwezigheid van
mr. O.A.B. Luiken, secretaris.

mr. J.P.L.C. Dijkgraaf
voorzitter

mr. O.A.B. Luiken
secretaris